

Poul Nyrup Rasmussens tale ved Folketingets åbning

Taler

Poul Nyrup Rasmussen
Statsminister

Dato

7. oktober 1997

Sted

Christiansborg

For 25 år siden sagde et flertal i befolkningen ja til Europa.

For 8 år siden væltede folk i Østeuropa Berlinmuren til det frie demokratiske Europa.

For 5 år siden var Danmark gået i stå med arbejdsløshed og gældsætning, modløshed og indadvendthed. Der manglede politisk vilje og tro på, at vi kunne forny og udvikle det danske samfund.

Tre stykker nyere historie. Tilsammen danner de afsæt for nogle ganske afgørende beslutninger om Danmarks fremtid, beslutninger, som vi skal træffe i løbet af denne samling. Vælger vi rigtigt og vælger vi ansvarligt, holder vi fast i vore egne samfundsværdier, så kan vi give Danmark den bedst tænkelige start på det 21. århundrede.

Politik gør en forskel. På fire et halvt år er Danmark som forvandlet. Danmark

er nu i

fremgang; vi har vist, at vi godt kan. Vores vej – den danske vej – er ikke en kopi af andres veje. Den er ikke kommet ved at efterligne eller ved at ligge i læ af andre. Den er kommet, fordi vi ville det. Den er kendt, og den er respekteret i udlandet.

Regeringen har fremlagt sin vision for Danmark år 2005. Vi vil ruste Danmark og hver

enkelt borger til at klare sig i det nye århundrede.

Regeringen er fast besluttet på at fastholde fremgangslinien for Danmark, ikke alene til

gavn for dem, der kan selv, ikke alene til gavn for de fleste, men til gavn for alle, for hele den danske befolkning. For hvad hjælper vel det, at vi sikrer overskuddet på betalingsbalancen,

hvis der er underskud på samhørighed og på fællesskabsfølelse.

For regeringen er der to overordnede beslutninger i denne samling: for det første folkeafstemningen om Amsterdamtraktaten, for det andet den nødvendige justering af økonomien.

Sammen med disse to overordnede beslutninger vil regeringen tage en række initiativer, og jeg vil i min redegørelse i dag samle mig om fem hovedområder, der er helt centrale for vores hverdag:

1. Kvalitet i den offentlige service.
2. Familiens trivsel og børnenes uddannelse.
3. Bedre miljø og sunde fødevarer.
4. Et dynamisk erhvervsliv og arbejdsmarked.

5. En konsekvent rets- og udlændingepolitik.

Og nu til de to overordnede beslutninger:

I det store internationale billede har vi i de

senere år vist, at et lille land – vort land – godt kan gøre sig gældende. Det er et land, der gør en forskel.

Det har været et travlt år for Danmark i udenrigspolitikken, et år med mange milepæle: topmøder i EU, i OSCE og i NATO og besøg af USA's præsident. Det var et år, hvor dansk udenrigspolitik høstede stor anerkendelse.

Også i kampen for menneskerettigheder vil Danmark fortsat være i front; det har skabt stor respekt om Danmark i verden, Her på fredag er der endnu et topmøde, vi skal deltage i: Europarådets topmøde i Strasbourg om menneskerettigheder.

FN's 52. generalforsamling afholdes i denne tid. Verden har brug for et stærkt og effektivt FN. Det kræver reformer, og det kræver økonomi. Danmark har

givet FN's generalsekretær sin helhjertede og fulde støtte. Blandt FN's mange opgaver skal jeg nævne, at FN især bør fortsætte sin aktive linie for rydning af antipersonelminer i krigsplagede lande, så flygtninge kan vende hjem og nye flygtningestrømme kan undgås.

Danmark har også været særdeles aktiv i udformningen af en række initiativer, når det gælder internationale aftaler om miljøet. Nu gælder det om på FN's globale klimamøde i Kyoto at formindske den menneskeskabte drivhuseffekt og forbedre klodens klima. Også her vil Danmark være én af frontløberne.

Danmark har også været i front på den internationale scene, når det gælder OSCE. Vi har i år haft formandskabet, og vi har udfoldet et særdeles aktivt formandskab. OSCE har bidraget afgørende til, at vi i Østeuropa nu kan holde en række konflikter nede og forebygge andre. Albanien et jo det gode eksempel.

NATO-topmødet i Madrid tidligere på året, var et historisk vendepunkt, et vendepunkt for organisationens bidrag til sikring af freden i Europa. Et nyt fundament for freden er skabt med beslutningen om NATO's udvidelse og den historiske aftale mellem Rusland og NATO og mellem Ukraine og NATO.

I Østersøområdet er det regeringens ambition at følge op og at se en nordeuropæisk region blomstre i kultur, samfundsmønstre, beskæftigelse og økonomi. Regeringen vil bruge sit formandskab for Østersørådet i år til at sætte yderligere skub i samarbejdet.

Den største trussel mod freden i Europa er stadig situationen i det tidligere Jugoslavien. Danske soldater gør en stor og anerkendelsesværdig indsats. Hvis der bliver behov for, at danske soldater bliver i Eksjugoslavien, også længere end hidtil planlagt, så er regeringen positivt stemt herfor.

Og så til det europæiske spørgsmål. I det kommende folketingsår skal vi ved en folkeafstemning træffe beslutning om Danmarks placering i Europa. Vi, regeringen, har lært af folkeafstemningen den 2. juni 1992, og vi har lært af folkeafstemningen den 18. maj 1993. Vi har lært, og vi har lyttet.

Danskerne vil godt være en del af Europa. Europa må også godt være en del af Danmark, men også kun en del. For regeringen var det derfor afgørende at nå et resultat i Amsterdam, hvor den danske befolkning kunne genkende de værdier, som samfundet i Danmark bygger på. Det lykkedes, det lykkedes.

Der er derfor tre grunde til, at regeringen vil anbefale den danske befolkning at stemme ja ved den kommende folkeafstemning.

For det første: Amsterdamtraktaten er jo selve forudsætningen, fundamentet for udvidelsen af EU til også at omfatte landene i Øst- og Centraleuropa, ganske enkelt forudsætningen for et fredeligt Europa, også for vore børn og for vore børnebørn.

For det andet: Amsterdamtraktaten er ganske enkelt bedre end den, vi har. Den er et klart fremskridt for de danske mærkesager: demokrati, menneskerettigheder, bedre samarbejde om miljø og beskæftigelse, mærkesager, som vi jo deler i Folketinget og i samfundet.

For det tredje: De fire danske forbehold står intakte og sikrede, som regeringen lovede den danske befolkning. Jeg tror, at enhver kan erindre ordene »før, under og efter". Sådan forholder det sig.

Den ny traktat er jo at sammenligne med nye vedtægter for en forening, men EU er ikke en

forening, hvor vi skal samarbejde om hvad som helst. Vi skal samarbejde om det nødvendige. Vi skal samarbejde om lige præcis de spørgsmål, som vi ikke kan løse hver for sig, hverken mere eller mindre.

I den ny traktat er der klare holdninger og klare mål. Kampen mod arbejdsløsheden, ja, den er fortsat hvert enkelt lands hovedansvar, men nu vil vi tage ved lære i fællesskab af fortidens fejl. Vi vil undgå, at vi eksporterer problemerne til hinanden i nedgangstider, og vi vil sikre, at vi får mere beskæftigelse til gavn for os alle sammen i opgangstider. På EU-topmødet i november tager vi fat i praksis.

Vi ved jo også godt, at syreregnen ikke standser i Padborg. Gamle atomkraftværker i Østeuropa er ikke alene deres problem, men er jo i virkeligheden også vort problem. Med de nye miljøbestemmelser i Amsterdamtraktaten kan vi bedre bekæmpe den forurening, der kommer over grænserne, og vi kan bedre sikre vores fælles miljø, for vores fælles miljø er jo vores fælles ansvar.

Allervigtigst, allervigtigst for Danmark og for vores fremtid og for de andre landes fremtid, allervigtigst er, at Amsterdamtraktaten betyder, at vi nu kan gå i gang med at begynde opbygningen af et helt, et udelt Europa.

Nu kan vi omsider give de øst- og centraleuropæiske lande, herunder de tre baltiske lande, håndslag om et kommende medlemskab. Ingen – og jeg gentager: ingen – skal efterlades i usikkerhed. Vi skal på topmødet i december træffe beslutning om, hvordan udvidelsesforhandlingerne skal tilrettelægges. Der bliver ikke tale om en kvart udvidelse eller en halv udvidelse. Der bliver tale om en hel udvidelsesproces, om en sammenhængende proces, der vil strække sig en hel del år ud i fremtiden.

Danmark er forrest, når det gælder miljøstøtten til Østeuropa, herunder også til de baltiske lande. Vi er det land, der bidrager mest, og resultaterne både for dem og for os har været imponerende.

Ikke mindst i forbindelse med udvidelsen af EU er det vigtigt, at ansøgerlandene

lever op til miljøkravene, og det vil Danmark hjælpe aktivt med til. Vi skal være med til at sætte præg på udviklingen.

Nærhedsprincippet står nu tydeligere end før. Der er trukket en klarere streg mellem vores egen selvbestemmelse og det, vi ønsker EU skal samle sig om. EU's udvikling skal fremover ske i en retning, som befolkningen føler sig tryk ved, og hvor det er befolkningerne, der sætter tempoet.

Et ja ved den kommende folkeafstemning vil tegne et perspektiv for Danmark i Europa. Et nej vil sætte Danmark på sidelinjen, og det ønsker regeringen ikke. Der hører Danmark ikke hjemme! Regeringen fremsætter allerede i dag lovforslag om Danmarks tilslutning til Amsterdamtraktaten, og folkeafstemningen vil finde sted torsdag den 28. maj 1998. Der bliver tid til en grundig debat, både her i Folketinget og ikke mindst i befolkningen.

Så til den anden overordnede beslutning, regeringen lægger op til, nemlig økonomien. Danmark er i fremgang, og håbet og troen på fremgangen er genskabt. Vi har vist, at et flittigt folk er at finde i Danmark, når bare det får chancen, og danske virksomheder har vist, at de har talent og styrke til at gribe de nye udfordringer .

Regeringen har gennem sin økonomiske politik – med bl.a. reformerne af arbejdsmarkedet og skattesystemet – lagt nye, bedre og mere stabile rammer til rette. Vi har fået en bedre offentlig service med mindre tyngende offentlige udgifter, vi har overskud på finanserne, renten og inflationen er historisk lav, og der er overskud på betalingsbalancen. Men det er ikke medvind udefra, der har

bragt dansk økonomi i god form. Vore største handelspartnere, Tyskland og Sverige, halter bagud, og vi skal faktisk lede længe rundt i Europa for at finde andre lande, hvor det går lige så godt som i Danmark.

Mange steder her i landet er der en situation, hvor praktisk talt alle er i arbejde, og måske allerbedst: De unges arbejdsløshed er nedbragt med to tredjedele. Hver gang der for 4 år siden var 3 unge arbejdsløse, er der i dag kun én, og om få år får vi heldigvis svært ved at finde den ene. Den nye generation så at sige suges ind i uddannelse og arbejde, og dagens unge stilles over for muligheder, som vi skal tilbage til 1960'erne og de tidlige 1970'ere for at finde magen til.

Med et Danmark i fremgang kan vi se ind i en fremtid, hvor langt færre er henvist til passiv forsørgelse, og hvor alle, der kan arbejde, faktisk kommer i arbejde. Det er det afgørende, for det er jo betingelsen for, at vi kan få kraft til hurtigt at nedbringe den gamle gæld. Vi har en stærk pligt til at sikre, at den nye generations fremtid ikke skal tynghes helt urimeligt af gamle ubetalte regninger. Både pengegælden og miljøgælden skal ned, og regeringen vil kompromisløst fastholde den kurs, folket og regeringen har slidt så hårdt for sammen med et flertal i Folketinget, og som har givet så gode resultater.

Men vil man holde retningen, skal man have en fast hånd på rattet, og går det for hurtigt, må man lette foden lidt på speederen. Det er derfor, regeringen i dag foreslår en opstramning af finanspolitikken. Lige nu kører vi lidt for hurtigt, og derfor vil vi – som vi hele tiden har sagt det – ufortøvet justere den økonomiske politik, så vi holder ret kurs og ret tempo. Vi må ikke, ja, vi vil ikke løbe selv den mindste risiko for at ødelægge de gode tider, vi har fået tilvejebragt i Danmark.

Vi må forebygge i stedet for at reparere, når skaden er sket. Vi vil ikke have inflationsspøgelset manet frem igen. Vi skal ikke skrue vort forbrug så hurtigt i vejret, at vi mister overskuddet overfor udlandet og dermed ikke kan få udlandsgælden bragt ned, som vi har besluttet at gøre.

Vi vil ikke tøve med at gøre det rigtige, men vi vil ikke bringe os i en situation, hvor vi bliver tvunget til at udløse dramatiske indgreb som kartoffelkuren i sin tid. Vi husker jo alt for godt, hvordan titusinder af arbejdspladser gik tabt, og vi husker, hvordan mange familier oplevede, at deres hus gik på tvangsauktion.

Vi har ikke brug for at bremse hårdt op. Der skal ikke skæres i velstand og i velfærd, 1998 bliver stadig et endnu bedre år end 1997, men tempoet i fremgangen skal være en anelse mindre hektisk. Denne gang vil denne regering være på forkant; den vil justere i tide, og den vil justere på en socialt rimelig måde for at sikre beskæftigelsen også på længere sigt.

Vi vil ikke angribe menneskers muligheder, for at blive i deres bolig eller købe sig en bolig; men stigningen i både det private og det offentlige forbrug i Danmark må dæmpes næste år. Vi ved jo godt, at privatforbruget er langt den største post i familien Danmarks budget, og det stiger lidt for meget i øjeblikket. Derfor er der brug for, at danskerne sparer lidt mere op.

Regeringen vil derfor foreslå, at vi alle i 1998 lægger 1 pct. af lønnen til side til ekstra pensionsopsparing i Arbejdsmarkedets Tillægspension. Det vil øge opsparingen med 4 mia. kr.

For at dæmpe det lånefinansierede forbrug her og nu foreslår regeringen desuden en midlertidig forhøjelse af stempelafgiften på tillægslån i ejerboliger, og jeg vil gerne understrege, at forhøjelsen ikke omfatter lån i forbindelse med hussalg eller nybyggeri. Regeringen vil naturligvis også på ny gennemgå statsbudgettet med tættekam. Her vil det være vores mål at spare 2 mia. kr. ekstra, og endelig vil regeringen foreslå opstramninger i arbejdsmarkedets rådighedsregler samt en forenkling af voksen- og efteruddannelsesområdet.

Forslagene tilsammen vil ikke ramme de ydelser, der retter sig mod børnefamilier, pensionister og syge. Regeringen vil afvise forslag om forringelser i kommunernes økonomi, der bremser nødvendige forbedringer i sygehuse, ældreomsorg, børnepasning og skole; men regeringen forudsætter, at de kommunale udgifter næste år ikke udvikler sig hurtigere, end det rent faktisk er aftalt i sommer.

Regeringens nye initiativer skal ses i tæt sammenhæng med det allerede fremsatte forslag til finanslov for 1998. For at opnå den nødvendige justering af den samlede økonomi må også de budgetforbedringer, der er indarbejdet i finanslovsforslaget – herunder større arbejdsgiverforpligtelse for sygedagpenge og justeringer af visse afgifter – indgå i oplægget.

Jeg vil nu vende mig til regeringens initiativer på de fem hovedområder, jeg omtalte indledningsvis.

For det første kvaliteten i den offentlige service: »Danmark år 2005« er ikke en vision om at nedbryde velfærdssamfundet og lade markeds kræfterne klare det hele. Det er tværtimod en vision om et dansk velfærdssamfund, der bringes ind i det nye århundrede i en ny, strømlinet og livskraftig udgave med endnu flere i arbejde, endnu færre på overførsler og langt, langt mindre gæld.

De samlede offentlige udgifter tynger allerede nu langt. mindre i samfundets økonomi end for 4 år siden, især fordi færre mennesker er henvist til at leve på overførselsindkomst. De statslige driftsudgifter er ikke vokset, og ved effektiv prioritering er der inden for uændrede budgetter skabt plads til nye initiativer.

Langt de fleste offentligt ansatte findes ude i kommuner og amter og gør et godt arbejde for at levere velfærdssamfundets kerneydelser: vuggestuer, børnehaver, folkeskole, gymnasier, hjemmehjælp, sygehuse, plejehjem osv. Det er alt sammen områder, hvor danskerne har en berettiget forventning om at få tilbudt service af ordentlig kvalitet. Men alt for stramme budgetter i årene frem til 1993 førte til åbenbare servicebrist og uacceptable ventetider. Vi husker jo alle sammen avisoverskrifterne og tv-reportagerne om de utilfredsstillende forhold dengang. Derfor har kommunerne og amterne i forståelse og samarbejde med regeringen i de sidste 4 år brugt flere penge og ansat flere folk i et storstilet forsøg på at komme problemerne til livs.

De sidste års udgiftsstigninger er imidlertid sket i et tempo, der ikke kan fortsætte i de kommende år; det er der enighed om mellem regeringen og de kommunale organisationer. Men det er samtidig lige så klart, at der i årene frem til år 2005 vil være vigtige nye opgaver, der skal løses, og at der skal gennemføres de nødvendige serviceforbedringer inden for det offentlige. Derfor må vi overalt

i det offentlige skærpe vor opmærksomhed over for, om kræfterne og pengene nu bruges på den rigtige måde: Er der stiv organisation? Er der bureaukratisk tankegang? Så skal der råbes op! Det helt overordnede hensyn må være, at borgerne altid får kvalitet, får valuta for deres skattekrone; men det får de kun, når medarbejdernes talenter bruges bedst muligt, og når medarbejderne har inspirerende arbejdsvilkår.

Folketinget bør ikke blande sig i, hvordan kommunerne løser deres opgaver. Folketinget bør alene fastholde, at det er kommunernes folkevalgte, der har det politiske ansvar for finansiering, for lige adgang, for kortere ventetid, for kvalitet og for valgmuligheder. Det er dem, der må vurdere, om private leverandører kan yde borgerne en bedre service, end det kommunale system kan. Vi må lære af hinanden på tværs, vi må lære af hinanden, også det offentlige og de private imellem.

Men, men, men – selv med den mest vellykkede fornyelse af den offentlige service – og vi lærer af hinanden – findes der intet mirakel, der, som jeg har hørt det fremhævet fra visse sider, på kort sigt kan fremtrylle nye to cifrede milliardbeløb i besparelser. Der findes kun to måder: enten ved voldsomme nedskæringer – og det ønsker regeringen ikke – eller ved brugerbetaling på nøgleområder som sundhed, uddannelse og ældreomsorg. Det ønsker regeringen heller ikke! Sandheden skal frem: Løfter om store skattelettelser er derfor enten en trussel om, at den private pengepung skal betale for det, der i dag betales over skatter og afgifter, eller også er det et katastrofalt bidrag til på ny at slå hul på samfundets kasse.

Vore sygehuse skal fungere godt, og de skal fungere uden lange ventetider. Amterne har i de sidste 4 år satset store midler på at nærme sig dette mål. Meget er investeret i ny teknik og moderne behandlingsmetoder, og samtidig er der

kommet bedre information og muligheder for at bestille »tid til behandling», det såkaldte bookingsystem. Vi ser nu de begyndende resultater i form af kortere ventetider til behandling og til operation.

Det frie sygehusvalg i det offentlige er så småt begyndt at blive en realitet, og vi skal videre ad den vej, så de mennesker, der ønsker hurtigere behandling, kan få det ved at opsøge et andet sygehus, hvor ventetiden er kortere. Vi skal ikke slappe af, før sygehusenes problemer er løst, og derfor vil regeringen følge op på Sygehuskommissionens arbejde med analyser af vore sygehuse som serviceenheder. Det vil naturligvis ske i samarbejde med sygehusejerne. Er kvaliteten og produktionen tilfredsstillende? Er det den rigtige ledelsesmåde, vi anvender? Er samspillet mellem de enkelte personalegrupper, som det skal være? Regeringen vil drøfte resultaterne af en sådan analyse og mulige initiativer med amterne, sygehusledelserne og personaleorganisationerne.

Når man bliver indlagt på et hospital, er man ofte bange og bekymret, og man er selvsagt sårbar i sådanne situationer. Men patienterne har også rettigheder, og derfor vil regeringen fremsætte et samlet lovforslag, som bringer klarhed, som samler, klargør og styrker patienternes retsstilling på hospitalet. Det handler jo om selvværd, det handler om respekt for den enkelte, og det handler om kvalitet.

I politik plejer vi at tale om en række områder, og desværre plejer vi også at anvende dette udtryk om mennesker – i dette tilfælde mennesker, som kræver særlig opmærksomhed, mennesker, som vi skylder at indfri løfterne til, mennesker, som har sårede og sårbare sind.

Både omsorgen for de psykiatriske patienter, de fysiske rammer på sygehusene og botilbudene har ikke været tilstrækkelige. Nu er vi omsider efter års indsats begyndt at komme på rette vej – igen som et resultat af et godt samarbejde mellem stat, amter og kommuner. Ret vej er ikke hele vejen. Retningen er sat, og vi skal fortsætte ad den vej i årene, der kommer.

De ældre har krav på, at sundhedsvæsenet fungerer, og at der er god forsyning af ældrevenlige boliger. Siden 1993 er det samlede antal ældreboliger vokset. Vi har satset målrettet netop på flere ældreboliger for at give vore ældre mulighed for at opretholde en tilværelse, der ligger så tæt som muligt op ad den tilværelse, de hidtil har kendt.

Men for at det skal lykkes, skal vore ældre også have ordentlig hjælp i deres hjem til rengøring, til praktiske gøremål og til mere personlige ting. Hjælpen skal være tilrettelagt. Det er vigtigt, at det, der bliver lovet, også bliver holdt. Men der er meget stor forskel på, hvor godt hjemmehjælpen er organiseret ud over landet. Det kan de ældre ikke være tjent med. Regeringen ser positivt på, at der nu lokalt tilbydes de ældre valgmuligheder, når det gælder praktisk hjælp i hjemmet.

Så til det andet store område: Familiens trivsel og børnenes uddannelse. Familieliv og arbejdsliv skal hænge bedre sammen. Det er godt for børnene, at deres forældre har arbejde, men det forhold, at mange flere småbørnsforældre er kommet i arbejde i de senere år, er en stor del af forklaringen på den voldsomme vækst i efterspørgslen, vi har set, efter offentlig børnepasning.

Der er i årene 1993-97 skaffet ekstra 130.000 børnepasningstilbud i danske

kommuner.

Kommunerne har faktisk udrettet mere, end vi for fire år siden troede var nødvendigt for fuld dækning af behovet, men der er endnu et stykke vej til målet.

Vi ved også godt, at mange småbørnsfamilier har brug for en mindre stresset hverdag. Regeringen vil derfor opfordre arbejdsmarkedets parter til at drøfte en udvidelse af adgangen til deltidsarbejde for ansatte med små børn.

Regeringen vil som bidrag til større ligestilling i ansvaret for småbørnene komme med forslag om en to ugers forlængelse af barselorloven for mænd. Regeringen vil med arbejdsmarkedets parter drøfte mulighederne for en smidiggørelse af børnepasningsorloven og drøfte en ændring af funktionærloven, så gravide får adgang til fuld løn under sygdom. På de statslige arbejdspladser vil der blive givet tilbud om adgang til hjemmearbejdspladser.

Større hensyn til familiernes behov vil i sig selv fremme ligestillingen mellem kvinder og mænd, og som led i styrkelsen af ligestillingen vil regeringen også forslå at ændre pensionslovgivningen, sådan at kvinder og mænd får udbetalt den samme årlige pensionsydelse.

Børnene er nøglen til fremtiden. Skolen er nøglen til børnenes fremtid. Vores

fremtid afgøres derfor i høj grad af, hvordan skolen er nu. Regeringen har – inden for de gode rammer, folkeskolen angiver – igangsat en lang række initiativer og forsøg med at gøre tingene anderledes, end vi plejer. Lærere, forældre, kommuner, politikere – alle har vi et ansvar for. kvaliteten i folkeskolen; alle er vi optaget af, at børnene lærer at læse, lærer at skrive, lærer at regne, og at de lærer at bruge en computer.

Vi kan ikke være bekendt at give vore børn mindre end det bedste. Vi skal ruste dem alle til at uddanne sig videre, og vi er på rette vej. For aldrig før har en så stor del af en ungdomsårgang været i gang med en uddannelse. Der er skabt flere pladser på gymnasier, på erhvervsskoler, på universiteter og på læreanstalter. Otte ud af ti er nu i gang. I år 2000 er det vores mål, at det er ni ud af ti.

Regeringens mål er et tilbud om en god ungdomsuddannelse til alle, uanset om man nu vælger fagligt, teoretisk eller en kombination deraf. Vi vil inspirere til, at flere vælger en faglig uddannelse; ellers bliver der jo mangel på håndværkere på fremtidens arbejdsmarked.

Regeringen vil i efteråret indlede trepartsdrøftelser med arbejdsmarkedets parter. Vi forventer, at parterne også ved forårets overenskomstforhandlinger vil vise ansvarlighed, som de har gjort det hidtil, så vi kan fastholde moderate omkostningsstigninger og skabe flest mulige nye ekstra job.

Vi skal drøfte, hvordan vi i fællesskab kan fremme udviklingen af et rummeligt arbejdsmarked, hvor mennesker med nedsat arbejdsevne kan fastholde eller genvinde beskæftigelsen. Vi skal give plads for dem, der endnu ikke har fået en

chance.

Det handler om, at virksomhederne i højere grad skal påtage sig et socialt ansvar. Det handler også om »projekt arbejdspladsfastholdelse«, som er vigtigt som initiativ, og vi har allerede gode erfaringer hermed. Fleksjobbene skal udbredes som et positivt alternativ til, at alt for mange henvises til førtidspension.

Så skal vi også enes om en aktiv seniorpolitik, vi skal tilskynde til et senere og mere gradvist tilbagetrækningsmønster. Og heldigvis får arbejdspladserne jo også i stigende grad brug for at bevare de ældres erfaringer. Derfor skal vore ældre have reelle muligheder for at gå ned i arbejdstid frem for helt at trække sig tilbage fra arbejdsmarkedet.

Men et langt og et godt arbejdsliv bliver jo altså kun en virkelig realitet med et ordentligt arbejdsmiljø. Arbejdsmiljøet er stadig væk ikke godt nok. Der sker fortsat nedslidning og alt, alt for mange ulykker på danske arbejdspladser. Jeg vil meget indtrængende opfordre danske virksomheder og arbejdsmarkedets parter til at prioritere arbejdsmiljøindsatsen meget højere. Vi skal også være foregangsland på dette område.

I sidste folketingssamling fik regeringen vedtaget de lovforslag, der udmønter dele af handlingsprogrammet »Rent arbejdsmiljø år 2005«. Den indsats vil blive forstærket nu. Der indføres en belønningsordning for virksomheder, der gør en særlig ekstrainsats ud over det, loven stiller krav om, for at forbedre arbejdsmiljøet.

Regeringen vil også fortsætte sin offensive miljøpolitik. Det er vores næste store felt. Vi har alle et ansvar for, at vi ikke videregiver en negativ miljøarv til vore børn og vore børnebørn. Beskyttelsen af vandmiljøet og grundvandet skal være bedre. Vi vil ikke acceptere, at drikkevandet forurenes og vore fjorde dør af iltsvind. Reguleringen af landbrugets brug af gødning har ikke været god nok. Der skal ske en bedre udnyttelse af husdyrgødningen, og naturgenopretningen skal forstærkes.

Regeringen vil i dette folketingsår fremsætte forslag om indførelse af en kvælstofafgift. Der er gjort meget, men der er ikke gjort nok. Regeringen har de to sidste år forbudt 170 af de mest miljøbelastende pesticider, men vi har ikke nået målene i pesticidhandlingsplanen. Der er derfor behov for at stramme op. Regeringen vil fremsætte lovforslag om en mærkbar forhøjelse af pesticidafgiften.

Bæredygtigt landbrug, rent vand og sunde fødevarer er tre sider af samme sag. Danmark skal være foran med kvalitetskravene. Regeringen vil i denne samling lægge fundamentet for en ny og forenklet fødevarerlovgivning. Det skal styrke kvalitetsarbejdet, og det skal skabe gennemsigtighed i produktionen.

Forbrugerne skal kunne stole på, at de fødevarer, de køber, er sunde og rene. Vi vil ikke acceptere sygdomsfremkaldende bakterier i vores mad. Kvaliteten af vore fødevarer afhænger også af dyrenes adfærd og velfærd. Forbruget af medicin skal reduceres. Regeringen vil skærpe kontrollen med forbruget af veterinær medicin.

Ser vi på vores erhvervsliv og vores arbejdsmarked, kan vi jo se et arbejdsmarked i Danmark, der fungerer langt mere smidigt end andre steder i Europa og meget bedre end for få år siden. Det er en meget væsentlig del af baggrunden for en enestående stærk fremgang i dansk beskæftigelse – en fremgang, vi hidtil har kunnet forene med lav inflation.

Vi har bevaret – og vi vil bevare – et godt dagpengesystem, som ikke bare giver lønmodtagerne økonomisk tryghed under ledighed, men også, og det skal man huske, fritager virksomhederne for omkostninger ved lange opsigelsesvarsler, som vi kender det i andre lande. Arbejdsmarkedsreformerne har givet mennesker tryghed og styrke i forandringen med klare rettigheder og pligter for de ledige til at komme i gang igen.

Vi har massivt øget indsatsen for efteruddannelse og igangsætning af de ledige. Ungeindsatsen har været en entydig succes. Indsatsen over for de langtidsledige er blevet stadig mere ambitiøs og med resultater. Kortvarig og ofte perspektivløs jobtræning erstattes nu mere og mere af uddannelse og af puljejob, der har perspektiv både for den enkelte og for samfundet. Et enkelt eksempel er den indsats, der nu er gået i gang, med at sørge for medarbejdere, der kan hjælpe med overvågning på stationer og i S-tog.

Med den nye og langt bedre beskæftigelse i vort samfund er der brug for, at den enkelte er parat til at bevæge sig, tage nye udfordringer op, flytte branche, køre eller flytte lidt længere efter nye jobmuligheder. Og med Danmark i fremgang oplever vi stadig mangel på bestemte kvalifikationer nogle steder, samtidig med at der er høj ledighed andre steder.

Regeringen vil derfor foreslå, at ledige fremover efter seks måneder kan anvises og skal søge et rimeligt arbejde også uden for deres hidtidige fagområde.

Regeringen foreslår også justeringer i reglerne om geografisk mobilitet, flyttehjælp, dimittender og aktivering. Etableringsydelsen skal afskaffes, og endelig vil vi sikre, at lediges brug af uddannelsesorlov i højere grad kobles til en handlingsplan, der styrker deres muligheder for at komme i ny beskæftigelse igen.

Regeringen ønsker, at efteruddannelsesmulighederne så på den anden side forenkles og udnyttes endnu bedre. Derfor foreslår vi, at brugerbetalingen på faglige efteruddannelser, AMU-kurser, skal afskaffes.

Vi vil opfordre arbejdsgiverne til at tænke mere langsigtet og tænke mere offensivt og derfor bruge uddannelsesorloven langt mere til at opkvalificere deres egne medarbejdere.

Dansk erhvervsliv har jo i de seneste år haft stærk fremgang. Næsten 100.000 flere medarbejdere, stærkt forbedrede overskud, rekordhøje aktiekurser og et rekordlavt antal konkurser er det synlige resultat.

Fremgangen er udtryk for god og fremsynet ledelse i vældig, vældig mange virksomheder. Men fremgangen er også et produkt af en økonomisk politik, der har understøttet erhvervenes behov for god markedsudvikling, rolig lønudvikling, lav rente, veluddannede medarbejdere, et godt forskningsmiljø, en aktiv erhvervspolitik og god udbygning af infrastrukturen.

Derfor har regeringen besluttet gennem de seneste år at iværksætte en række initiativer til at mindske de administrative byrder for virksomhederne. Især mindre virksomheder har jo fået afskaffet en lang række gebyrer og afgifter.

Nu iværksætter regeringen et nyt projekt, der inden udgangen af 1998 vil sikre, at virksomhederne kan overgå til elektronisk indberetning af års- og skatteregnskaber og andre statistiske oplysninger, og samtidig vil regeringen give mindre virksomheder en betydelig administrativ aflastning: et tilbud om at etablere let og billig adgang til at overdrage administrative opgaver til særlige servicevirksomheder.

Vi vil styrke samarbejdet mellem virksomheder og forskningsinstitutioner, ikke mindst for at styrke Danmarks placering på informationsteknologiområdet, og vi vil forøge indsatsen på de videregående IT-uddannelser i samarbejde med erhvervene.

Ser vi på vores rets- og udlændingepolitik, har borgerne krav på effektiv retshåndhævelse. Samfundet skal derfor rustes tilstrækkeligt til en effektiv

indsats, hvad enten det gælder rockere, narko, gadebander, grov vold, simpelt tyveri, selskabs tømning, bagmandsvirksomhed eller miljøforbrydelser.

Politiet skal have styrke og teknologi til synligt og effektivt at bidrage til borgernes tryghed og kriminalitetens bekæmpelse. Hvor der er stigende problemer, skal der også være en ekstra politiindsats og en hurtig strafforfølgning.

Siden flerårsaftalen fra 1995 har politiet fået uforudsete og arbejdskrævende ekstra opgaver. Regeringen vil derfor invitere forligspartierne til en forhandling om justering af politiaftalen.

Regeringen vil samtidig tage initiativ til den fornødne udbygning af fængslerne, så de »negativt stærke fanger" kan isoleres på betryggende måde.

Domstolenes uafhængighed og særlige stilling skal styrkes. Forslaget til en omfattende

i domstolsreform vil derfor blive genfremsat allerede i næste uge. Det gælder også regeringens forslag om større åbenhed omkring dommernes bijob.

Justitsministeren vil afgive en redegørelse til Folketinget om reduktion af ventetid er inden for retssystemet.

Så er der offentlighedsprincippet, som desværre i nogle situationer er blevet misbrugt – misbrugt til at forfølge og chikanere offentligt ansatte.

Regeringen vil fremsætte lovforslag, der begrænser aktindsigten i personalesager for at skabe større retssikkerhed for de ansatte, og det gælder for offentligt som for privat ansatte. Fordi man er offentligt ansat, skal man ikke være offentligt udhængt.

Regeringen vil fastholde en flygtningepolitik, der bygger på både humanisme og konsekvens. Vi skal helt i overensstemmelse med vore internationale pligter tage imod dem, der kommer hertil på flugt fra borgerkrig og forfølgelse i deres eget land, men jo mere vi kan give en håndsrækning til fred og fremgang i deres eget hjemland, og jo mere vi kan bane dem vejen for i sikkerhed at kunne vende tilbage, desto flere kan vi hjælpe på bedste vis.

Vi skal med endnu større effektivitet bekæmpe menneskesmugling og forhindre illegal indvandring fra sikre lande, og til dem, der får lovligt ophold her i landet, skal vi i deres egen interesse, i vores fælles interesse, stille større krav.

Lad os sige det, som det er: Den hidtidige integration af udlændinge har ikke været god nok. Der har i alt for høj grad været tale om klientgørelse og passiv forsørgelse. Regeringen vil fremsætte forslag til en helt ny integrationslov, der både omfatter flygtninge og nye familiesammenførte indvandrere. Sigtet er, at de nyankomne får ret og pligt til at finde en plads på arbejdsmarkedet og klare sig selv. Der skal bruges flere penge på at få flygtninge og indvandrere i arbejde og færre på underhold.

Vi overvejer at gøre permanent opholdstilladelse til noget, der ikke gives automatisk efter 3 år, men noget, man skal kvalificere sig til gennem en målrettet indsats: ved at integrere sig i det danske samfund, ved at lære sproget, ved at undgå at stifte større gæld til det offentlige og undgå kriminalitet.

Det enkelte menneske, den enkelte udlænding vil opleve, at der stilles krav i Danmark, men man vil også opleve, at det skaber forudsætningen for et langt mere positivt syn på de udlændinge, der får permanent opholdstilladelse i Danmark.

Alt dette skal naturligvis ske med fuld respekt for personlige, kulturelle og religiøse forskelle.

Ret og pligt i udlændingepolitikken betyder også, at vi skal bekæmpe den modvilje, der møder indvandrere på det danske arbejdsmarked. Fordi man har et fremmed navn, behøver man ikke at have svært ved at få arbejde.

Regeringen har taget initiativ til, at statens arbejdspladser lever op til deres ansvar, men det er naturligvis helt afgørende, at også de private virksomheder og kommunerne udviser fantasi, åbenhed og tolerance over for folk med anderledes baggrund og et anderledes navn.

Rigsfællesskabet: Regeringen lægger vægt på et nært og et tillidsfuldt samarbejde mellem alle dele af rigsfællesskabet. Vi glæder os over, den færøske økonomi gennem de seneste par år har gennemgået en på flere punkter meget positiv udvikling. Indkomsterne har været stigende, arbejdsløsheden har været faldende, og som noget meget, meget vigtigt for Færøerne er udvandringen vendt, og landskassen havde i 1996 overskud. Der budgetteres nu også med overskud i 1997 og i 1998.

Regeringen glæder sig over den positive udvikling, som vi håber vi kan videreføre i årene fremover.

Regeringen ønsker det ny tiltrådte grønlandske landsstyre held og lykke med det forestående arbejde. Grønland har i de seneste år været præget af stor økonomisk stabilitet trods en betydelig følsomhed over for ændringer i fiskeriet.

Råstofforvaltningen skal efter aftale mellem regeringen og landsstyret overdrages til Grønlands hjemmestyre – en historisk aftale. Administrationen flyttes til Nuuk under landsstyrets ansvar. Regeringen håber, at der fremover vil vise sig store muligheder på råstofområdet til gavn for beskæftigelsen og til gavn

for indkomsterne for Grønland og i Grønland.

Vi ved helt sikkert, at store forandringer sker vort samfund, men vi ved også, at fremskridt forstået som forandring til noget bedre er noget, vi selv skal kæmpe for. Hvis vi som ansvarlige politikere skal bevare befolkningens tillid, skal vi vise vilje til at finde nye og bedre svar.

Jeg har redegjort for vores visioner i dag, for vores mål for Danmark år 2005 og for den kurs, regeringen vil insistere på for at nå disse mål. Vi har talt om fem plus to vigtige områder for vores fælles fremtid. To overordnede, en europæisk og en økonomisk dansk, og fem hovedområder, der betyder så meget for danskeres hverdag.

Vi har talt om, hvorfor vi skal sætte farten en anelse ned for at nå sikkert videre frem til vort mål. Det er afgørende for regeringen, at vi fastholder helheden og det rigtige tempo i de nødvendige beslutninger. Viljen til at gøre det nødvendige er jo også politik.

Regeringen vil ikke lade sig lamme af taktiske manøvrer og uansvarlige meldinger fra anden side, for handlingslammelse får jo bare små problemer til at vokse sig store og alvorlige problemer til at forblive uløste. I en situation, hvor der er behov for en vis justering i forbruget, nytter det ikke at komme med store løfter om skattelettelse, som der ikke er dækning for, eller med forslag om ensidige nedskæringer over for samfundets dårligst stillede, bl.a. dem på pension, efterløn eller dagpenge. Den økonomiske udfordring, vi nu står over for, må ikke misbruges til ideologiske skoleridt. Der er en opgave, og den skal

løses ordentligt og med fornuft, så de sidste 5 års fremgangslinje kan fortsætte.

Befolkningen har betroet os, Folketing og regering, et meget stort ansvar. Lad os nu ikke svigte dette ansvar. Regeringen har som mindretalsregering opnået alle sine resultater i samarbejde med andre. Det er vi os meget bevidst, for samarbejdslinjen er jo den danske vej, og hvis målene skal nås, skal der samarbejdes mellem partier i Folketinget, mellem regering og kommuner og mellem virksomheder og samfund.

Danmark er i fremgang. Det skal vi fastholde.

Må jeg foreslå, at vi indleder Folketingets arbejde med at udbringe et leve for Danmark.

Danmark leve!

(Statsministerens opfordring besvaredes med et trefoldigt hurra).

Kilde

folketingstidende.dk

Kildetype

Dokumentation på online medie

Tags

Folketingstale, Socialdemokratiet, Åbningstale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/aabningstale-1997>